

PARTNERSTWO W MAŁŻEŃSTWACH MŁODYCH DOROSŁYCH A JEGO REALIZACJA W SFERZE SEKSUALNEJ¹

ANETA RELICH, MIROŚŁAWA MATUSZEWSKA

ABSTRACT. Relich Aneta, Matuszewska Mirosława, *Partnerstwo w małżeństwach młodych dorosłych a jego realizacja w sferze seksualnej* (Partnership in young adult marriage and its realization in sexual sphere). Roczniki Socjologii Rodziny, XI, Poznań 1999. Adam Mickiewicz University Press, pp. 197-206. ISBN 83-232-0988-X. ISSN 0867-2059. Text in Polish with a summary in English.

Aneta Relich, Mirosława Matuszewska, Instytut Psychologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza (Institute of Psychology Adam Mickiewicz University), ul. Szamarzewskiego 89, 60-568 Poznań, Polska-Poland.

WPROWADZENIE

Termin partnerstwo jest jednym z najpowszechniej stosowanych pojęć dla określenia współczesnego małżeństwa i rodziny. Mimo to, familistyka polska ma wiele kłopotów z precyzyjnym określeniem tego pojęcia. Według J. Krzyszkowskiego (1989) przeniesienie pojęcia „partnerstwo” do słownika socjologii małżeństwa i rodziny miało na celu podkreślenie nowego charakteru stosunków łączących uczestników związku, opartych na zasadach równości praw i obowiązków współmałżonków, przewadze w relacjach małżeńsko-rodzinnych elementów wspólnoty nad elementami instytucjonalnymi.

Autor przytacza też szereg sformułowań, w których pod pojęcie „partnerstwa” podkłada się znaczenia, dla których bardziej adekwatne byłyby inne terminy. W jednym z pojęć – nazwanym umownie prawniczym – terminem „partnerstwo” określa się prawne podstawy funkcjonowania małżonków wynikające z równouprawnienia płci. W kolejnym – które autor nazywa socjologicznym – partnerstwo jest pojmowane jako równość praw i obowiązków męża i żony, co oznacza sprowadzenie partnerstwa do znaczenia, jakie przypisuje się pojęciu „egalitaryzm”. J. Witczak (1984)

¹ Artykuł oparto na pracy magisterskiej A. Relich, napisanej pod kierunkiem dr M. Matuszewskiej (1998).

stwierdza, że: „Stosunkowo rzadko dociera do ludzi, że egalitaryzm to głównie jednakowe szanse małżonków w realizacji swoich dążeń w związku”.

W wymienionych definicjach pomija się całą niezadaniową sferę kontaktów interpersonalnych w rodzinie, relacje osobowościowe uczestników tego układu. Na tych ostatnich koncentrują uwagę psycholodzy i seksuolodzy. Analiza skupia się tutaj głównie na sferze uczuć oraz płaszczyźnie seksualnej relacji wewnątrz związku. Synonimem realizacji partnerstwa staje się odpowiednio rozumiana więź psychiczna (J. Szopiński 1986).

Odmianą psychologicznej wersji partnerstwa jest jego pojmowanie przez seksuologów. Przenosząc pojęcia i terminy psychologii na grunt seksualny łączą oni partnerstwo w sferze emocjonalno-osobowościowej z partnerstwem w sferze erotycznej.

W naszych badaniach przez partnerstwo będziemy rozumieć (za J. Szopińskim) uzgadnianie wspólnych spraw połączone z respektowaniem wzajemnej specyfiki w sferach: emocjonalnej, poznawczej i działaniowej. Autor uważa, że partnerstwo można ujmować jako więź psychiczną łączącą małżonków. Jego zdaniem „więź psychiczna” jest pojęciem bardzo bliskim, wprost synonimicznym wobec pojęcia „partnerstwo”.

Podstawowym warunkiem, aby dwoje ludzi mogło określić siebie jako małżeństwo, jest istnienie pomiędzy nimi więzi gwarantującej trwałość wspólnoty. Niezależność ekonomiczna małżonków, osiągnięta dzięki emancypacji kobiet sprawia, że jeżeli w małżeństwie zawartym z miłości więź emocjonalna zanika, to dla wielu ludzi związek taki traci rację bytu. Wspólnota psychiczna, czy jak mówi Szopiński (1977) więź psychiczna „uważana jest za zasadniczy czynnik trwałości małżeństwa, warunkujący zdrowie psychiczne małżonków oraz pełne ich funkcjonowanie w społeczeństwie”. Więż psychiczna tworzy się i rozwija, gdy przeżycia psychiczne jednego z małżonków stają się częścią przeżyć drugiego. Jest to możliwe dzięki interakcjom małżeńskim, które realizują się poprzez:

- 1) współodczuwanie,
- 2) współrozumienie,
- 3) współdziałanie.

ad 1. Współodczuwać z drugą osobą, to znaczy nie tylko wiedzieć, lecz uczucio-wo uczestniczyć w jej radościach i smutkach. Czy to poprzez „ustawienie” się w jej roli, czy też poprzez wyobrażanie sobie, co druga osoba w danej chwili czuje lub przeżywa. Powoduje to powstawanie wzajemnych głębokich związków emocjonalnych między małżonkami. Współodczuwanie pozwala na wzajemne przenikanie się przeżyć małżonków. Jest to dialektyczny proces, w którym jednostka włączona jest w inne indywidualności, zachowując zarazem własną odrębność. Tak rozumiany kontakt uczuciowy – nadając życiu specyficzną barwę, kieruje aktywnością, stanowi właściwy klimat i bazę dla przeżywania kontaktu seksualnego, percepcji partnera i komunikowania się z nim (J. Szopiński 1977).

ad 2. Proces umacniania się wzajemnych kontaktów małżeńskich może być podobnie rozpatrywany na płaszczyźnie poznawczej. Istotą więzi poznawczej jest dą-

żenie do wymiany wzajemnych spostrzeżeń, refleksji, doświadczeń. Sprzyja to inspiracji poznawczej, ułatwia dostrzeganie i rozwiązywanie problemów. Nastawienie poznawcze pozwala traktować małżonka jako osobę równą sobie (umożliwia to przenikanie się świadomości małżonków), ale zarazem jako drugą, inną osobę posiadającą swoistą hierarchię potrzeb i celów. Ta dwubiegunowość jest przede wszystkim wynikiem komunikowania się małżonków, którzy w zadowalający sposób potrafią rozmawiać nie tylko o sprawach przyjemnych, ale wyjawiać swoje życzenia i sprawy szczególnie drażliwe (jw.).

ad 3. Współodczuwanie i współrozumienie stwarzają podstawy do współdziałania. Obecnie istnieje tendencja do zmniejszania się zakresu współdziałania małżonków w sferze materialnej z powodu ich odrębnej aktywności zawodowej. Zwiększa się natomiast współdziałanie w wypełnianiu zadań małżeństwa. Małżonkowie powinni się razem troszczyć nie tylko o dom, lecz również o jego atmosferę (wspólną rozrywkę i zabawę, wspólne spacerowanie, wycieczki, oglądanie filmów i przedstawień). Ważne jest również, aby nie zabrakło podniosłych momentów i wspólnie przeżywanego wartości (jw.).

Elementem partnerstwa w małżeństwie jest partnerstwo w sferze seksualnej. W kontaktach seksualnych jaskrawiej niż w innych dziedzinach współżycia międzyludzkiego objawia się pozytywny lub negatywny stosunek człowieka do człowieka.

Partnerstwo seksualne cechują następujące wskaźniki lub idee partnerstwa polegające na :

- 1) aktywności seksualnej kobiety i mężczyzny;
- 2) podobieństwie przywilejów i obowiązków;
- 3) równym traktowaniu płci (a więc odrzucenie zasady podwójnej moralności oddzielnej dla kobiet i mężczyzn);
- 4) współodpowiedzialności za przebieg życia seksualnego (m.in. zapobieganie niechcianej ciąży); (Lew-Starowicz 1983, Krzyszkowski 1989). Wskaźniki te posłużyły nam jako podstawa do ułożenia kwestionariusza, za pomocą którego badaliśmy wybrane małżeństwa.

W społecznościach z zaawansowanymi procesami emancypacyjnymi partnerstwo seksualne stanowi oczywiste oczekiwania ze strony kobiet. W przypadku mężczyzn bywa różnie. Jedni przyjmują partnerstwo seksualne jako coś oczywistego, a u innych drzemią tendencje patriarchalne i ochota podporządkowania sobie kobiety, a także narzucenie jej tradycyjnej podwójnej moralności. Partnerstwo seksualne bywa niekiedy przerysowane i zaczyna ewoluować w kierunku dominacji kobiety, narzucania przez nią własnej wizji więzi seksualnej, potrzeb, upodobań, wymagań. Bywa również traktowane jako coś zewnętrznego, powinność, nie stanowiąc jednak wyrazu własnych potrzeb.

Z. Tyszka (1986) zauważa, że partnerski wzorzec małżeńskiej współżyczeńności ma tendencje rozwojowe i będzie się upowszechniał coraz bardziej. W Polsce jest on obecnie najbardziej rozpowszechniony w środowiskach inteligenckich, uformowanych przeważnie przez ludzi z wyższym wykształceniem.

Problemy i hipotezy badawcze:

Celem badań była próba odpowiedzi na następujące pytania:

1. Czy poziom więzi psychicznej w małżeństwie wpływa na poziom partnerstwa w sferze seksualnej?

2. Czy istnieje zależność między wysokim poziomem więzi psychicznej w małżeństwie a wysokim poziomem partnerstwa w sferze seksualnej?

3. Czy istnieje zależność między niskim poziomem więzi psychicznej w małżeństwie a niskim poziomem partnerstwa w sferze seksualnej?

H₁: Oczekiwano, że im wyższy będzie poziom więzi psychicznej w małżeństwie, tym wyższy będzie również poziom partnerstwa w sferze seksualnej.

Przesłanki, które umożliwiły postawienie hipotez wynikały m.in. z koncepcji Szopińskiego. Według autora więź psychiczna kształtuje się dzięki interakcjom małżeńskim, które realizują się poprzez współodczuwanie, współrozumienie i współdziałanie. Jeśli przeżycia jednego z małżonków stają się częścią przeżyć drugiego, to podobne interakcje małżeńskie mogą zachodzić między partnerami także w sferze seksualnej, co umożliwia tworzenie partnerstwa seksualnego. Zasada partnerstwa oznacza, że kontakty seksualne mogą dawać maksimum satysfakcji oraz stwarzać głęboką więź i porozumienie między dwojgiem ludzi, gdy są oni równi sobie jako partnerzy (Imieliński 1977). Z kolei trudno mówić o partnerstwie w sferze seksualnej, jeżeli nie ma go między partnerami w małżeństwie. Przyjmujemy, że duża różnica w poziomie więzi między małżonkami oznacza niski poziom partnerstwa w małżeństwie. Z tego wniosek, że interakcje małżeńskie nie zawsze realizują się poprzez współodczuwanie, współrozumienie i współdziałanie. Duża różnica w poziomie więzi psychicznej między małżonkami utrudnia tworzenie porozumienia nawet wówczas, gdy preferują oni tradycyjny model małżeństwa i tradycyjny podział „przywilejów i obowiązków” w sferze seksualnej.

METODA I TECHNIKA BADAŃ

Poszukując odpowiedzi na postawione wyżej pytania badawcze, porównywaliśmy dwie grupy małżeństw: pierwszą – o wysokim poziomie więzi psychicznej z drugą – o niskim poziomie więzi psychicznej.

Do zróżnicowania grup posłużyła nam Skala Więzy Partnerskiej SWP (lub Skala Więzy Małżeńskiej SWM) opracowana przez J. Szopińskiego (1977). SWP zawiera 60 twierdzeń (po 20 do każdej z trzech sfer dotyczących więzi psychicznej: współodczuwania, współrozumienia i współdziałania). Twierdzenia skalowane są od 1 do 5 dla oznaczenia częstotliwości konkretnej czynności: bardzo często (5), często (4), niekiedy (3), rzadko (2), bardzo rzadko (1). Minimalna liczba punktów wynosi 60, maksymalna – 300. Średnia liczba punktów u mężczyzn wynosi 248, u kobiet 247. O małej różnicy więzi między partnerami mówimy wówczas, gdy wynosi ona od 0 do 4 punktów, o przeciętnej różnicy więzi – jeżeli mieści się w granicach od 5 do 45 punktów, a o dużej różnicy więzi – jeśli wynosi powyżej 45 punktów. Po dobraniu

małżeństw pod względem poziomu partnerstwa, w badaniach wzięło udział 30 par, wśród których połowa miała wysoki poziom partnerstwa (WP) a druga połowa – niski poziom.

Zbadanie partnerstwa w sferze seksualnej było możliwe przez dokonanie analizy odpowiedzi małżonków na pytania dotyczące poszczególnych czterech idei partnerstwa seksualnego. Metodą badań był kwestionariusz ułożony przez A. Relich. Zawiera on 16 pytań zaopatrzonych w tzw. kafeterie: a) zamknięte – to znaczy, że zestaw możliwych odpowiedzi jest ograniczony, poza który odpowiadający wyjść nie może, oraz b) dysjunktywne – pozwalające na wybranie jednej możliwej odpowiedzi.

Założyliśmy, że poziom partnerstwa seksualnego jest tym wyższy, im większa jest zgodność udzielanych przez małżonków odpowiedzi. Granice poziomu zgodności zawierały się w przedziale od 12 do 0 punktów. Średnia liczba punktów uzyskanych przez małżonków wynosiła 7,5. Ustaliliśmy więc, że pary, które uzyskały wyniki od 0 do 7 punktów – to grupa z niskim poziomem partnerstwa seksualnego, natomiast pary, które uzyskały od 9 do 12 punktów – to grupa z wysokim poziomem partnerstwa w sferze seksualnej.

OPIS BADANEJ GRUPY

Badania przeprowadzono na 30 młodych małżeństwach studenckich. Przedział wieku badanych wynosił od 21 do 30 lat. Wszyscy mieszkali w domach studenckich. Staż małżeński badanych wynosił od 1 roku do 5 lat. Objęte badaniami małżeństwa różniły się poziomem partnerstwa: w 15 małżeństwach stwierdzono wysoki poziom więzi, a w 15 – niski poziom więzi psychicznej. W obu grupach po 7 par miało dzieci.

WYNIKI BADAŃ

W celu zweryfikowania hipotez zbadano poziom więzi psychicznej oraz poziom partnerstwa seksualnego młodych małżeństw. Następnie określono istnienie zależności między tymi zmiennymi.

W celu zbadania partnerstwa seksualnego w wybranych parach uwzględniono 4 idee (wskaźniki) partnerstwa seksualnego. Poniżej przedstawiamy wyniki dotyczące poszczególnych idei.

1. Idea współaktywności seksualnej małżonków.

Z naszych badań wynika, że 57% kobiet i 43% mężczyzn deklaruje potrzebę wzajemnej aktywności. Więcej takich odpowiedzi udzieliły osoby z grupy WP (wysoki poziom więzi psychicznej): 57%.

Potrzebę większej aktywności ze strony partnera deklaruje 17% badanych kobiet i 57% mężczyzn. Aż 64% tych odpowiedzi należy do osób z grupy NP (niski poziom więzi psychicznej).

Potrzebę mniejszej aktywności ze strony partnera zadeklarowało 27% badanych kobiet, szczególnie z grupy WP („Partner jest zbyt aktywny i zbyt często przejmuję w łóżku inicjatywę”). Natomiast żaden mężczyzna nie udzielił takiej odpowiedzi.

Jak wynika z badań, największa liczba badanych par woli wzajemną współaktywność: 80% kobiet i 77% mężczyzn. Nieznacznie więcej tego typu odpowiedzi udzieliły osoby z grupy WP: 55%.

Aktywność własną woli 20% kobiet i 13% badanych mężczyzn. Natomiast aktywność żony woli 10% badanych mężczyzn. Żadna kobieta nie odpowiedziała, że woli aktywność partnera.

Reasumując: 56% badanych kobiet i 43% badanych mężczyzn deklaruje potrzebę wzajemnej aktywności we współżyciu. Według Lwa-Starowicza (1988) taką potrzebę deklaruje 35% kobiet i 72% mężczyzn.

Jak widzimy, wśród naszych badanych małżeństw więcej kobiet niż mężczyzn deklaruje potrzebę wzajemnej aktywności seksualnej.

Aktywność żony woli 10% mężczyzn, natomiast 20% kobiet woli aktywność własną (według Lwa-Starowicza, jw.: aż 60% kobiet woli aktywność mężczyzny, a 14% mężczyzn – własną).

Z przedstawionych danych wynika, że obecnie bardzo zmniejszyła się liczba kobiet preferujących aktywność i inicjatywę mężczyzny, natomiast zwiększyła się liczba kobiet, które wolą współaktywność lub aktywność własną.

Z kolei u mężczyzn zmniejszyła się liczba tych, którzy deklarują potrzebę wzajemnej współaktywności, natomiast 10% badanych mężów woli aktywność żony. Ale aż 57% badanych mężczyzn i tylko 17% badanych kobiet zarzuca partnerowi małą aktywność we współżyciu. U kobiet istnieje więc szczególna rozbieżność między deklaracją współaktywności a rzeczywistym aktywnym uczestnictwem we współżyciu. Żaden mężczyzna a 27% badanych kobiet zarzuca natomiast partnerowi zbyt dużą aktywność i że partner zbyt często przejmuję w łóżku inicjatywę.

W badaniach nie stwierdzono wypowiedzi świadczących o tradycyjnym modelu aktywności: on – aktywny, ona – bierna. Można to świadczyć o zachodzących przemianach dotyczących modelu aktywności seksualnej. Tylko w 5 małżeństwach w grupie WP i w 1 małżeństwie w grupie NP oboje małżonkowie deklarują i wolą wzajemną współaktywność w sferze seksualnej. W znacznie większej liczbie par (19 małżeństw) oboje wolą współaktywność, ale nie uważają zgodnie, że oboje są równie aktywni. Można więc wnioskować, że istnieje rozbieżność między życzeniem sobie współaktywności seksualnej a realizowaniem tej idei w sferze seksualnej. W grupie WP – w porównaniu z grupą NP – jest więcej małżeństw, w których realizowana jest idea wzajemnej aktywności we współżyciu.

2. Idea podobieństwa przywilejów i obowiązków.

Na podstawie wypowiedzi badanych stwierdzono, że więcej kobiet (74%) niż mężczyzn (47%) uważa, że oboje w równym stopniu mogą wyrażać swoje potrzeby, upodobania, fantazje i oboje starają się wzajemnie zaspokajać. Natomiast więcej mężczyzn (40%) niż kobiet (13%) właściwie rzadko rozmawia o własnych fantazjach i potrzebach, ale wydaje się im, że znają i spełniają oczekiwania partnera.

Z kolei 13% kobiet i mężczyzn twierdzi, że często brakuje im wskazówek partnera i dlatego nie zawsze są pewni czy postępują dobrze.

Możemy wnioskować, że kobiety mają większe niż mężczyźni poczucie otwartości, zdolności i chęci przekazywania prawdziwych treści w komunikowaniu partnerowi o własnych potrzebach, albo częściej niż mężczyźni mówią o własnych oczekiwaniach i mają większe poczucie, że są one wzajemnie spełniane.

Mężczyźni natomiast rzadziej komunikują partnerce o własnych potrzebach i upodobaniach albo nie mają poczucia, że partnerka może je spełnić. Mężczyźni mają mniejsze poczucie równości w przywileju wrażeń własnych potrzeb, fantazji upodobań lub mniejsze poczucie równości we wzajemnym ich zaspokajaniu.

Idea podobieństwa przywilejów i obowiązków jest realizowana tylko w 1/3 badanych małżeństw: w 6 małżeństwach z grupy WP i w 4 małżeństwach z grupy NP.

3. Idea partnerstwa seksualnego polegająca na równym traktowaniu płci. Chodzi tu przede wszystkim o przeszłość seksualną partnerów, podwójną moralność – inną dla kobiet, inną dla mężczyzn. Jak wynika z badań, aż w 28 małżeństwach badani zgodnie twierdzą, że doświadczenie seksualne partnera nie jest powodem kłótni czy problemów. Jedynie dwie kobiety (na 60 badanych) mają często problemy czy kłótnie w małżeństwie z powodu wcześniejszych doświadczeń seksualnych z innymi partnerami. Oznacza to, że dwóch mężczyzn nie może zaakceptować doświadczenia seksualnego żony zdobytego przed ślubem.

W połowie badanych związków małżonkowie zgodnie stwierdzili, że doświadczenia kobiet zdobyte przed zawarciem małżeństwa korzystnie wpływają na partnerstwo seksualne lub są bez znaczenia dla związku partnerskiego. W jednym tylko małżeństwie oboje zgodnie stwierdzili, że mają one wpływ negatywny. O pozytywnym wpływie doświadczeń seksualnych kobiet mówi dwa razy więcej małżeństw (10 par) z grupy NP niż z grupy WP (5 par).

Idea równego traktowania płci realizowana jest tylko w 9 małżeństwach: w 4 z grupy WP i w 5 – z grupy NP.

4. Idea współodpowiedzialności za przebieg współżycia seksualnego. Partnerzy wspólnie ponoszą odpowiedzialność za więź seksualną, dlatego ocena, co jest dobre a co złe w sferze więzi seksualnej, co normalne a co nieprawidłowe, należy do obojga partnerów.

Jak wynika z badań, w prawie połowie badanych małżeństw (13 par) realizowana jest idea współodpowiedzialności za przebieg współżycia seksualnego: w 7 małżeństwach z grupy WP i w 6 małżeństwach z grupy NP.

Podsumowując wyniki dotyczące czterech idei partnerstwa seksualnego, stwierdzamy że wysoki poziom partnerstwa w sferze seksualnej zaobserwowaliśmy u 16 badanych małżeństw: u 10 par z grupy o wysokim poziomie więzi psychicznej (WP) i u 6 małżeństw o niskim poziomie więzi (NP). Z kolei:

- w 6 małżeństwach realizowana jest idea partnerstwa seksualnego polegająca na wzajemnej aktywności seksualnej małżonków (przede wszystkim w grupie WP);
- w 10 małżeństwach realizowana jest idea partnerstwa seksualnego polegająca na podobieństwie przywilejów i obowiązków (przede wszystkim w grupie WP);

- w 13 małżeństwach realizowana jest idea partnerstwa seksualnego polegająca na współodpowiedzialności za przebieg współżycia seksualnego (w obu badanych grupach);
- w 9 małżeństwach realizowana jest idea partnerstwa seksualnego polegająca na równym traktowaniu płci (w obu badanych grupach).

Kolejnym zadaniem było sprawdzanie zależności między poziomem więzi psychicznej w małżeństwie a poziomem ich partnerstwa w sferze seksualnej.

W celu zweryfikowania hipotez obliczyliśmy współczynnik korelacji Pearsona dla dwóch zmiennych interwałowych: zmiennej niezależnej, którą jest więź psychiczna w małżeństwie i zmiennej zależnej, którą jest partnerstwo seksualne.

W przypadku hipotezy pierwszej (im wyższy będzie poziom więzi psychicznej w małżeństwie, tym wyższy będzie poziom partnerstwa w sferze seksualnej) współczynnik Pearsona wynosi w przybliżeniu $r = 0,28$. Znak r jest dodatni – zależność jest więc wprost proporcjonalna, co oznacza, że im wyższy jest wynik w rubryce więzi psychicznej (to znaczy im różnica więzi jest większa), tym wyższy jest wynik w rubryce partnerstwa seksualnego².

Wniosek: hipoteza pierwsza nie potwierdza się, ponieważ duża różnica więzi oznacza (zgodnie z wcześniejszymi założeniami) niskie partnerstwo w małżeństwie (czyli z wysokim poziomem partnerstwa w małżeństwie jest dwa razy więcej małżeństw o wysokim poziomie partnerstwa seksualnego), a w 5 – niski poziom.

Zatem, możemy jedynie mówić o istnieniu tendencji do zależności między wysokim poziomem więzi psychicznej a wysokim poziomem partnerstwa seksualnego w małżeństwie.

W przypadku hipotezy drugiej – im niższy będzie poziom więzi psychicznej w małżeństwie, tym niższy będzie poziom partnerstwa w sferze seksualnej (współczynnik Pearsona wynosi w przybliżeniu $r = -0,5$). Znak r jest ujemny – jest to więc zależność odwrotnie proporcjonalna, co oznacza, że: im wyższy jest wynik w rubryce więzi psychicznej, tym niższy jest wynik w rubryce partnerstwa seksualnego². Niski wynik w partnerstwie seksualnym oznacza niski poziom partnerstwa seksualnego. hipoteza została więc potwierdzona: im niższy jest poziom więzi psychicznej, tym niższy jest poziom partnerstwa w sferze seksualnej.

Wartość bezwzględna r Pearsona jest niezbyt wysoka (przeciętna): istnieje zatem przeciętny dodatni związek pomiędzy niskim poziomem więzi psychicznej w małżeństwie a poziomem partnerstwa w sferze seksualnej.

Aby dowiedzieć się, w jakim stopniu zmienna niezależna (niski poziom więzi psychicznej) wyjaśnia zmienną zależną (niski poziom partnerstwa seksualnego), obliczyliśmy współczynnik determinacji, który wynosi w przybliżeniu 25%. Wniosek: niski poziom więzi psychicznej w małżeństwie wyjaśnia tylko w 25% niski poziom partnerstwa w sferze seksualnej.

Siłę korelacji zmiennej niezależnej i badanej zmiennej zależnej obliczyliśmy za pomocą współczynnika korelacji Yulle'a dla dwóch zmiennych, które mają tylko dwie kategorie: wysoki i niski poziom.

² Tabele w depozycie Instytutu Psychologii.

Jak wynika z obliczeń, w grupie małżeństw, w których stwierdzono wysoki poziom więzi psychicznej jest 10 małżeństw, w których jednocześnie stwierdzono wysoki poziom partnerstwa seksualnego i 5 małżeństw, w których stwierdzono niski poziom partnerstwa seksualnego. W grupie małżeństw o niskim poziomie więzi psychicznej (NP) jest 6 małżeństw, w których stwierdzono wysoki poziom partnerstwa seksualnego i 9 małżeństw – z niskim poziomem partnerstwa seksualnego. Współczynnik Yulle'a wynosi w przybliżeniu $\phi = 0,3$ – jest to wartość niska: istnieje więc niewielka zależność między poziomem więzi psychicznej w małżeństwie a poziomem partnerstwa w sferze seksualnej.

PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Główny problem badawczy pracy sprowadzał się do pytania: czy poziom więzi psychicznej w małżeństwie wpływa na poziom partnerstwa w sferze seksualnej?

Okazało się, że wysoki poziom partnerstwa w sferze seksualnej wystąpił w 16 badanych małżeństwach młodych dorosłych, w tym: w 10 małżeństwach z grupy o wysokim poziomie więzi psychicznej i w 6 małżeństwach o niskim poziomie więzi (NP).

Jednak tylko w 6 małżeństwach realizowana jest idea partnerstwa seksualnego polegająca na wzajemnej aktywności seksualnej małżonków (przede wszystkim w grupie WP) i tylko w 10 małżeństwach realizowana jest idea partnerstwa seksualnego polegająca na podobieństwie przywilejów i obowiązków (przede wszystkim w grupie WP).

Natomiast w obu badanych grupach realizowana jest idea partnerstwa polegająca na współodpowiedzialności za przebieg współżycia seksualnego (w 13 małżeństwach) oraz idea partnerstwa seksualnego polegająca na równym traktowaniu płci (w 9 małżeństwach).

Otrzymane wyniki pozwalają na stwierdzenie, że istnieje niska współzależność między poziomem więzi psychicznej w małżeństwie a poziomem partnerstwa w sferze seksualnej.

Niski poziom więzi psychicznej w małżeństwie wyjaśnia tylko w 25% niski poziom partnerstwa seksualnego, natomiast brak jest zależności między wysokim poziomem więzi psychicznej a wysokim poziomem partnerstwa seksualnego.

Możemy jedynie mówić o istnieniu tendencji do zależności typu: im wyższy jest poziom więzi psychicznej, tym wyższy jest poziom partnerstwa w sferze seksualnej.

Przyznajemy, że bardziej oczekiwaliśmy, iż nie potwierdzi się hipoteza druga: im niższy jest poziom więzi psychicznej w małżeństwie, tym niższy jest poziom partnerstwa w sferze seksualnej.

Uważamy bowiem, że bycie partnerami w małżeństwie ułatwia otwartość (zarówno zdolność, jak i chęć przekazywania małżonkowi prawdziwych treści) i pozwala przenieść zasadę partnerstwa również na sferę seksu. Również głęboka więź psychiczna i porozumienie między dwojgiem ludzi, którzy są sobie równi jako partnerzy, powinna oznaczać, że zasada partnerstwa może również być realizowana w

sferze seksualnej. Jednak z przeprowadzonych badań wynika, że istnieje tylko taka tendencja.

Reasumując stwierdzamy, że to nie poziom więzi psychicznej między małżonkami decyduje o poziomie partnerstwa w sferze seksualnej. Czynnikiem takim może być na przykład partnerski styl komunikowania się małżonków.

Przyznajemy też, że partnerstwo we współczesnym polskim małżeństwie młodych dorosłych jest ciągle jeszcze w stadium eksperymentowania. Wprawdzie odchodzi ono od tradycyjnego modelu małżeństwa, ale jeszcze nie nauczyło się ze sobą otwarcie, w sposób partnerski porozumiewać.

PARTNERSHIP IN YOUNG ADULT MARRIAGE AND ITS REALIZATION IN SEXUAL SPHERE

Summary

The main problem of research presented in this paper is: Does the level of psychic bond between spouses has influence on the level of partnership in sexual sphere? The empirical investigation was carried out in 1998 with 30 couples of students' marriages (15 couples having the low level of psychic bond 15 – having high one).

The Ss answered the questionnaire composed of 16 questions with multiple choice of reaction. The questions concerned the different aspects of sexual partnership. As a result of this analysis the following conclusion was draw: There is no correlation between the level of psychic bond and the level of sexual partnership.

BIBLIOGRAFIA

- Imieliński K. (1977), *Seksuologia społeczna. Zagadnienia psychospołeczne*. Warszawa: PWN.
- Juras R. (1986), *Potrzeba i konieczność*, w: „Problemy Rodziny”, nr 1.
- Krzyszkowski J. (1989), *Uwarunkowania realizacji modelu partnerstwa w małżeństwie*, w: „Problemy Rodziny”, nr 6.
- Lew-Starowicz Z. (1983), *Seks partnerski*. Warszawa: PZWL.
- Lew-Starowicz Z. (1986), *Fenomen partnerstwa seksualnego*, w: „Problemy Rodziny”, nr 1.
- Lew-Starowicz Z. (1988), *O seksie, partnerstwie i obyczajach*. Warszawa: Wydawnictwo Współczesne.
- Lew-Starowicz Z. (1990), *Obawy seksualne młodych*, w: „Problemy Rodziny”, nr 1.
- Rembowski J., Rostowski J. (1986), *Trudności i zagrożenia. Z problematyki psychologicznej modelu małżeństwa partnerskiego*, w: „Problemy Rodziny”, nr 1.
- Szopiński J. (1977), *Więź psychiczna w małżeństwie*, w: „Problemy Rodziny”, nr 1.
- Szopiński J. (1986), *Synonimem więź psychiczna*, w: „Problemy Rodziny”, nr 1.
- Taranowicz I. (1991), *Małżeństwo partnerskie – mit czy rzeczywistość?* w: „Roczniki Socjologii Rodziny”, tom 3.
- Tyszka Z. (1976), *Socjologia rodziny*. Warszawa: PWN.
- Tyszka Z. (1986), *Sposób współżycia w rodzinie*, w: „Problemy Rodziny”, nr 1.
- Witczak J. (1984), *Partnerstwo w małżeństwie*. Cz. I – II, w: „Problemy Rodziny”, nr 4-5.